HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דכרכים. שהוא מקום שווקים ומתקבצים שם ממקומות הרבה והיא עשויה לכל הבא להתפלל ואין לה בעליס מיוחדים: **דכפרים.** כל בעליו ניכרים והרי הוא כבית השותפין: **ואין ירושלים מטמאה בנגעים.** שאין מחזיק להם. קסבר לא נתחלקה לשבט יהודה ובנימין אלא כל השבטים שוין בה: **אני לא שמעתי.** קסבר נתחלקה לשבטים: **אלא מקום מקדש בלבד.** שבשקנה דוד את גורן מארונה היבוסי גבה הכסף מכל שבט ושבט כדאמרינן בספרי [1] ובשחיטת קדשים [זבחים קטו:]: **במאי קא מיפלגי.** ר' יהודה ורבנן: **הר הבית והלשכות והעזרות.** לד המזרחי רוחב הר הבית עזרת נשים כולה ועזרת ישראל כולה [2] י"ל אמה של מקום רגלי דריסת הכהנים להלן מרגלי ישראל ושם המזבח מתחיל משם ולמערב בחלקו של בנימין אלא שבמקום מושב המזבח יוצאה לרוחב מחלקו של יהודה: **ונכנסת לקרן מזרחית דרומית: חופף.** כלאם המתחבר מחמת שאינו משיג תאותו לשון מזיר [3] (לא יחוף ראשו) (מזיר דף מב.): **אושפיזכן. שהיה** הארון נתון בחלקו: **והאי תנא.** דלקמן סבר לא נתחלקה **והיינו תנאי: עורות קדשים.** של שלמי חגיגה ושמחה שעולי רגלים שוחטין ואוכלין שם: **גולפא.** קנקן של חרס: **ומשלח.** עור בהמה שהוא שוחט ואוכל בבית בעל הבית: **לאחוזה.** גבי נגעים כתיב (ויקרא יד) אשר לי נתן לכם לאחוזה לבית אחוזה: **לבית אבום.** למשפחות: **ואין לו אחד ואחד.** שלא חלקו אחוזת המשפחה לגברים: **דשנין מעיקרא.** לאית ביה דירה: **פשיטא אירע.** בכהן גדול פסול ביו"כ קודם תמיד של שחר מחנכין אותו לזה המשמש תחתיו בתמיד של שחר שיעשה הוא תמיד של שחר בשמונה בגדים ויהא מחוך לכהונה גדולה קודם שיגיע עבודת יום הכפורים: **במה מחנכין אותו.** הכפורים שאחר התמיד בארבעה בגדים היא ובמה הוא ניכר שהוא כהן גדול מעולם ואיכן יצא מהדיוטות שתהא עבודת היום נעשית בכהן גדול: **באבנט.** נאותן ד' בגדים עצמן יש היכר לכהונה גדולה שאבנטו של כהן גדול בעבודת יום"כ של בוץ הוא כדכתי' (ויקרא טו) ובאבנט בד יחגור וזה עד עכשיו היה רגיל לעבוד בשל כלאים: **הניחא למ"ד אבנטו של כהן גדול.** של כל ימות השנה היה של כלאים כדכתיב [4] ואת האבנט שש משזר ותכלת: **זהו אבנטו של כהן הדיוט.** שאין חילוק באבנטיהם איכא היכירא ביום הכפורים באבנט לפי שאבנטו של כהן גדול משתנה ביום הכפורים להיות של בוץ: **אלא למאן דאמר.** לקמן אבנטו של כהן גדול בכל השנה לא זהו של הדיוט שההדיוט של בוץ ומצאו אבנטיהם שוין ביום הכפורים ומאי היכירא כהונה גדולה איכא להאי: **אמר אביי.** קודם שיתחיל עבודת היום שהוא בבגדים השוין בהדיוט לובש שמונה בגדים ויהפוך במזבח החיצון אחד מאיברי התמיד במזלג של ברזל דקירוב עבודה היא שממהר להתעכל מחמת הפיכה זו ועבודה היא כדרך הוגה ומצא שתחנך לכהונה גדולה קודם לכן: **בצינורא.** במזלג: **חייב מיפה.** משום והזר הקרב יומת (במדבר יח) אלמא קרובי עבודה הוי עבודה: **עבודתו**

ירושלים לא נתחלקה לשבטים. תימה דבפרק איזהו מקומן (זבחים דף נג.): אמרינן דקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של עורף וא"כ למ"ד לא נתחלקה מאי שנא דשאר מקומות של המזבח היה להם יסוד ומזרחית דרומית לא היה לה יסוד ואין לתרץ דלדידיה היה להם יסוד מכל מקום דדיו דאם כן אל יסוד מזבח העולה מאי עביד ליה דמשמע שיש ליתן אותו במקום שיש לו מכלל דאיכא דוכתא דלא היה לו יסוד וי"ל הכי גמירי שלא לעשות יסוד למזרחית דרומית כדכתיב [דה"א כח] הכל בכתב: **הא דברכים הא דכפרים.** לכאורה תרוייהו כרבנן מוקי להו דאי אידי ואידי כרבי מאיר אם כן כיון דאיבעית אימא קמא קמא אידי ואידי כרבנן מוקי להו והשתא מוקי תרוייהו כר' מאיר הוה ליה למימר ואי בעית אימא אידי ואידי כר"מ ועוד כי פריך לקמן ודכפרים מי מטמא בנגעים והתניא לאחוזה וכו' לימא ההיא רבנן היא ותימה לי א"כ פלוגתייהו דרבי מאיר ורבנן בדכרכים ומאי פריך תו מרבי יהודה דאמר אני לא שמעתי אלא מקום מקדש דילמא כר"מ סבירא ליה ועוד קשה לי דעל כרחך מתרוייהו פריך דממילתא דת"ק נמי דייק יושלים דוקא אינה מטמא' הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאים ואם כן כי משני אימא מקום מקודש בלבד אכתי מת"ק תיקשי אלא על כרחך משום הכי לא פריך מת"ק דמלי לשנויי דברבי מאיר סבירא ליה א"כ דרבי יהודה נמי ליתני הכי מיהו הא לא קשיא דמת"ק ליכא למידק מידי הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאים דדילמא נקט ירושלים אע"ג דלא קדישא כולי האי כמו בתי כנסיות ובתי מדרשות לכמה עניינים וכ"ש בתי כנסיות ומדרשות מיהו הא קשיא ומאי פריך מרבי יהודה וי"ל כיון דלא הוזכרו שום תנאים דפליגי בהא מילתא כי אם רבי מאיר ורבי יהודה מסתמא בר פלוגתא דרבי מאיר הוא ר' יהודה והיינו רבנן דבריתא דלעיל ובר פלוגתיה דרבי יהודה הוא ר"מ: **במאי קא מיפלגי.** בשלמא מעיקרא כי הוה ס"ד דר' יהודה מקום מקדש דוקא קאמר איכא למימר דפליגי בהא ת"ק סבר כל ירושלים אין מטמא בנגעים משום דקדישא לאכילת קדשים קלים ומעשר שני וכיון דמיומחת לקדשי גבוה לא משיבא ליה אחותכם ורבי יהודה סבר דווקא מקום מקדש שהוא מתנה שכינה לאכילת קדשי קדשים אבל ירושלים מטמאה וכל שכן בתי כנסיות ומדרשות אבל השתא דאמרינן דרבי יהודה אמר אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד ובכלל זה יש כמו כן בתי כנסיות ומדרשות אם לא תימא דטעמא דת"ק הוי משום דירושלים קדושה בלאכילת קדשים קלים ומעשר שני לא הוי ליה לר' יהודה למימר הכי ליתנא אלא מקום מקודש כיון דטעמא דת"ק נמי הוי משום דירושלים מקום מקודש היא להכי איצטריך למימר דפליגי במילתא אחריתי: אלא

והא דכרכים והא דכפרים ודכרכים אין מטמא בנגעים והתניא [1]אחוזתכם אחוזתכם מטמאה בנגעים [2]ואין ירושלים מטמאה בנגעים אמר ר' יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקדש בלבד הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים ואע"ג דכרכים נינהו אימא אמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד במאי קא מיפלגי תנא קמא סבר ירושלים [3]לא נתחלקה לשבטים ורבי יהודה סבר ירושלים נתחלקה לשבטים ובפלוגתא דהני תנאי [4]דתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים [5]ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום שנאמר [2]חופף עליו כל היום [6]לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזכן לגבורה שנאמר ובין כתפיו שכן והאי תנא סבר ירושלים לא נתחלקה לשבטים דתניא [7][8]אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינה שלהן ר' אלעזר בר [9](צדוק) אומר אף לא מטות לפיכך עורות קדשים בעלי אושפיזכנין נוטלין אותן בזרוע אמר אביי שמע מינה אורח ארעא למישבק אינש גולפא ומשכא לאושפיזיה ודכפרים מי מטמא בנגעים והתניא לאחוזה עד שיכבשו אותה כבשו אותה ולא חלקוה לשבטים חלקו לשבטים ולא חלקו לבית אבות חלקו לבית אבות ואין כל אחד מכיר את שלו מניין ת"ל [3]ובא אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצא אלו שאין מיוחדין לו אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא: ומתקינין לו כהן אחר: פשיטא אירע בו פסול קודם תמיד של שחר מחנכין אותו בתמיד של שחר אלא אירע בו פסול אחר תמיד של שחר [5]במה מחנכין אותו אמר רב אדא בר אהבה באבנט [6] הניחא [7]למאן דאמר אבנטו של כהן גדול זה הוא אבנטו של כהן הדיוט אלא למאן דאמר [8]אבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט מאי איכא למימר אמר אביי לובש שמונה ומהפך [9]בצינורא וכדרב הונא [10]דאמר רב הונא [11]זר שהפך בצינורא חייב מיתה ורב פפא אמר עבודתו

מב א ב מיי' פ"ד מהלכות טומאת צרעת הלכה יא ופ"ז מהל' בית הבחירה הלכה יד ופ"ט מהל' רוצח הל' ד): **ג** [מיי' פ"ז מהל' בית הבחירה הל' יד]: **מג** ד מיי' פ"ט מהלכות בית המקדש הלכה ד:

מוסף רש"י

ואין ירושלים מטמאה בנגעים. דלמא אחוזה היא דלמאמרינן לקמן דסבירא ליה להאי תנא לא נתחלקה ירושלים לשבטים ולא נפלה גורל לא ליהודה ולא לבנימין (מגילה כב.). אני לא שמעתי. שלא יהא מטמא, אלא מקום מקדש בלבד. משום דבית של קודש הוא, וגבי נגעים ובא אשר לו הבית בעינן, אבל ירושלים מטמאה בנגעים, דסבר נתחלקה לשבטים ואחוזתכם קרינא ליה (שם). אלא מקום מקודש. אף בתי כנסיות משמע (שם). הר הבית. בכניסתו מלד המזרח, כל מה שיש שם פנוי קרוי הר הבית שאין לה שם אחר (שם). הלשכות. שבתוך החיל, והעזרות. שלשתן עזרת נשים ועזרת ישראל הן אחת שערה אמה שישראל רגלין ליכנס לפניס מן השער, ואחוריהם לגד מערב לעזרת כהנים י"ל אמה שבין דריסת רגלי ישראל למזבח המילון (שם). אולם והיכל. מלד מערב, עבשיו יותר בנתיים מקום המזבח ל"ב אמה ובין האולם והמזבח כ"ב אמה שלא פיכס של מי הוא, חזר ופיכס לרוצה יוצאה כו' לימדך כאן לרוצה זו לבדה ליהודה אבל לפנוו של מזבח ולרוחבו ומערבו של בנימין, ובמסכת זבחים (נג:) דאמרינן שאין ליהודה בחותה הרלוצה אלא המזרחית מקום היסוד ולכך לא היה יסוד למזרחו של מזבח (מגילה שם). ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה. לדרומו של מזבח, שחלקו של יהודה היה במזרח, כדתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית בכניסתו והלשכות שבו והעזרות, עזרת נשים כולה ועזרת ישראל, שנים ועשרים אמה של מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום דריסת רגלי ישראל מיקרו עזרות, ונמצא חלקו של יהודה במזרח המזבח ובצפון לדרום והמזבח אוכל בחלקו אמה במזרח, אבל שלמד קרן מזרחית לפונית היה כלה חלקו של יהודה אותה אמה כרחוק מן הקרן אמה והרלוצה היתה יוצאה בחלקו למזבח ונכנסת בחלקו של בנימין, שמתקנה הדריסה ולמערב היה חלקו של בנימין, אבל הרלוצה זו היתה ליהודה בתה חתוך חלקו של בנימין בדרומו של מזבח ומזבח אוכל בה אמה והיא אמה שהיה כניסת היסוד ראוי להיות בה, כדאמר מר (מדות פ"ג מ"ו) עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד, כל אורך כותל מזרחי בעובי אמה היה אוכל חלקו של יהודה וכן כותל דרומי לבד אמה קמון לקרן דרומית מערבית, ולבד אמה קמון לקרן מזרחית לפונית (זבחים נג: ושם"מ שם). ובנימין הצדיק. לוסה כרוח הקדש שכן עתיד להיות ומלטער עליה (מגילה שם). חופף עליו. חלש המלטער חופף ומתחבר בנגדיו, לשון שפשוף כמו מיר חופף ומפספס (שם) דפרוטי"ל דגרגנו"ל בלע"ז כלאם המתשב וזוגא (זבחים נד.). ונעשה אושפזיכן לגבורה. שבית קדשי הקדשים בנוי בחלקו (סוטה לז.).

תורה אור השלם

1. כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזָּתְכֶם:
ויקרא יד לד
2. לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְיָ יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכָן:
3. וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת:
ויקרא יד לה

גליון הש"ס

גמ' במה מחנכין. עי' מנחות דף עמ ע"ב מוס' ד"ה אמת: **שם בצינורא.** עיין סנהדרין דף יד ע"ב תוס' ד"ה ליטולה:

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג זה הוא אבנטו של כהן הדיוט. נ"ב ע' לעיל תחילת דף ו: (**ב**) רש"י ד"ה כל הבית כו' ועזרת ישראל כולה וי"א אמה כו' לתלן מדריסת רגלי ישראל:

רבינו חננאל

ודחינן הא דתניא מטמאין דכפרים והא דתניא אין מטמאין דכרכין. איני והא ירושלים דכרכים היא ואמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלבד. ודייקינן מינה הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים. ופרקינן אימר א"ר יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקודש אפילו בתי כנסיות ובתי מדרשות בכלל. במאי פליגי תנא קמא סבר אינה מטמאה אלא אחוזתכם וירושלים, כולה אינה אחוזה שלא נתחלקה, ולפיכך אינה מטמאה בנגעים, ור' יהודה סבר נתחלקה, כדתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית והלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל כו'. **ותנא קמא** כי האי תנא, דתניא אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינן שלהם כלומר לא נתחלקה ירושלים. ר' **אלעזר ב"ר צדוק אומר אף לא מטות,** לפיכך עורות קדשים קלים בעלי אושפיזין נוטלין אותם בזרוע ומפני שנוטלין מהן העורות וקנקנים שמריקים מהן היין לפיכך אין משכירין מיטות לישן בהם אלא ישנים במטות בעל הבית. **ואקשינן** ודכפרים מטמאו בנגעים כו'. ופרקינן לא קשיא אי אית בה בית דירה מיטמאה ואי לית בה בית דירה לא מיטמאה. ומתקינין לו כהן אחר תחתיו כו'. פשיטא אירע בכהן פסול קודם תמיד של שחר, הנה נתרבה בבגדים ועבד עבודה נקבע בכהונה גדולה ועובד עבודות היום כדקיימא לן כל עבודת יוה"כ אינה כשרה (ולא) [אלא] בכהן גדול. אלא אם אירע בו פסול אחר תמיד השחר, במה נקבע בכהונה גדולה עבודת היום בד' כלים הוא ככהן הדיוט נמצאת עבודת יום הכפורים כשרה בכהן הדיוט. אמר **רב אדא בר אהבה** נקבע בכהונה גדולה (כמו) [במה] שחיגר אבנט של כלאים שהוא מותר בכהן גדול והוא אסור לכהן הדיוט. ואמר הניחא למאן דאמר דאמר אבנטו של כהן גדול כו'. ונדחה ואמר אביי לובש שמנה ומהפך בצינורא. פי' [1] עצי נורא שנמצא כי נתרבה בבגדים ועבד עבודה ונקבע בכהונה גדולה. והיפוך צינורא היא עבודה, וכדרב הונא דאמר זר שהיפך בצינורא חייב מיתה.

---

[1] וכן הגיהו התוס' פי' הן בשם רבינו בסנהדרין די"ד ע"ב בד"ה ליטולא וי"ל שם ורי"ח פי' ליטולא עצי טולת.

תוס' ישנים

הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין. וא"ת כל זמן דקיימינן דבית המקדש קאמר, מ"ש בהמ"ק מירושלים, אי משום דירושלים נחלקה לשבטים, בית המקדש נמי נחלק, (כדתניא) מה היה בחלקו של יהודה כו'. י"ל דנהי דמתחילה נחלק הוא לשבטים, מ"מ לבסוף [מזרה להן] כדאמרינן במגילה [שפרי כרכה שנב] שלא חלקו דושנה של יהודה ובכיה בחלקו של בנימין והיה לשם קמוכים זה לזה. **אף לא מטות.** פירש ר"ש יוסף לפי שמקום המטות אינו שלשם. ולפי זה משמע דה"ש שאר תשמישין כעין מיטה. **יצאו אלו שאין מיוחדין לו.** ופליג אבריימתא דלעיל דממיעה בית השותפין בנמזחה. אי נמי שאני הכא דלא מצבר חלקם מעולם. **במה מחנכין אותו כו'.** דלא בעי למימר בשמן המשחה מתנכין אותו, שהרי בבית שני לא היה שמן המשחה שהרי ישמעאל גנזו.